

Finansdepartementet

postmottak@fin.dep.no

Oslo, 4. oktober 2007

GJENNOMFØRING AV REVISJONSDIREKTIVET FORSLAG 2006/43/EF OM REVISJON - HØRING

Det vises til høringsbrev av 28. juni 2007. Norges Kommunerevisorforbund (NKRF) har følgende kommentarer til høringen:

Godkjenning av revisorer og krav til praksis

Det vises til pkt. 5.1 Godkjenning av revisorer og avsnittet Krav til praksis. I direktivet legges opp til en endring ved at bare ett års praksis fra Riksrevisjonen, kommunal- og fylkeskommunal revisjon og skatterevisjon kan godkjennes som praktisk opplæring. Vi viser i denne forbindelse til gjentatte henvendelser fra NKRF til departementet og Kredittilsynet om manglende avklaring vedrørende kommunale revisjonsvirksomheters status i forhold til revisorloven etter lovendringen gjeldende fra 1. august 1999. Det siste året har spørsmål i tilknytning til den uavklarte situasjonen også vært gjenstand for drøftinger i konsultasjonsmøtene mellom regjeringen og KS, senest på møtet 22. august 2007, hvor det framkommer av referatet at *"Departementet vil komme tilbake til disse spørsmålene i forbindelse med gjennomføringen av EØS-reglene som svarer til det nye revisjonsdirektivet ..."*.

NKRF representerer både medlemmer med kommunale og private eiere. For våre bedriftsmedlemmer med kommunale eiere er den uavklarte statusen i forhold til revisorloven en urimelig forskjellsbehandling og konkurransevridning i forhold til privateide revisjonsselskaper.

Det har skjedd omfattende endringer etter 1999 i forbindelse med organiseringen av kommunale revisjonsvirksomheter og med rammebetingelsene og lovgrunnlaget for revisjon av kommunal virksomhet. I lys av dette har NKRF ved flere anledninger – senest i brev av 21. april 2006 – bedt om at departementet vurderer en endring av revisorloven slik at kommunale revisjonsvirksomheter gis adgang til å revidere aksjeselskaper hvor en eller flere kommuner/fylkeskommuner har mer enn femti prosent av aksjekapitalen eller stemmene i selskapet. Gitt en slik lovendring, kan vi ikke se at direktivet skal være til hinder for at godkjenning av praksis fra revisjon av slike selskaper, skal avhenge av om den valgte

Norges Kommunerevisorforbund

Revisjon og tilsyn – til beste for kommuner og fylkeskommuner

Postadresse:
Postboks 1417 Vik
0115 OSLO

Besøksadresse:
Munkedamsveien 3B, 4. etg.

Telefon: 23 23 97 00
Telefaks: 23 23 97 01
E-post: post@nkrf.no

Org.nr.: 975 450 694
Kontonr.: 6074.06.25074
Web: www.nkrf.no

revisjonsvirksomheten er i offentlig eller privat eie. Vi viser i denne forbindelse til KS sitt vedlagte brev av 25. mai 2007 til Finansdepartementet vedrørende godkjenning av praksis fra kommunal revisjon. NKRF slutter seg til innholdet i dette brevet.

Med bakgrunn i argumentene ovenfor ber vi om at det legges til rette for at godkjenning av praksis fra revisjon av kommunal virksomhet kan godkjennes i større grad enn i dag, og ikke, som i høringsforslaget, reduseres fra to til ett år.

Vennlig hilsen
Norges Kommunerevisorforbund

for Per Olav Nilsen
Styreleder

Irene Ekerhovd (*sign.*)
Leder, revisjonskomiteen

Finansdepartementet
Finansavdelingen
Postboks 8008 Dep.
0030 OSLO

(Referanse må oppgis)
Vår referanse: 200700753-4
Arkivkode: 216
Saksbehandler: Kjell-Olav Gammelsæter
Deres referanse: 06/2309 FM MHe
Dato: 25.05.2007

Vedrørende godkjenning av praksis fra kommunal revisjon

Det vises til Finansdepartementets brev av 24. april 2007 om godkjenning av praksis fra kommunal revisjon, og uttale fra Kredittilsynet i samme sak.

Kredittilsynet konkluderer i sitt brev til Finansdepartementet med at det ikke er grunnlag for å endre praksis med hensyn til godkjenning av praksis fra kommunal revisjon innenfor foreliggende lovgiving. I tillegg mener Kredittilsynet at det vil være vanskelig å endre dagens lovgivning og viser til EØS rettslige forpliktelser, herunder revisjonsdirektivet.

KS vil knytte følgende kommentarer til Kredittilsynets uttalelse til Finansdepartementet:

Når KS har tatt opp spørsmålet om godkjenning av praksis, så er det for å styrke kompetansen i kommunale revisjonsvirksomheter. Slik dagens ordning virker, at en må ta det siste praksisåret utenfor kommunal revisjon, utgjør den en fare for rekruttering av kompetanse til kommunale revisjonsvirksomheter. Dette er ikke minst aktuelt i et presset arbeidsmarked.

KS vil videre understreke at da en tok opp saken i konsultasjonsmøtet 23. august 2006, ble saken tatt opp i sammenheng med spørsmålet om kommunal revisjons mulighet til å revidere kommunalt eide aksjeselskaper. En slik mulighet til å revidere kommunalt eide aksjeselskaper vil også utvide praksismulighetene for ansatte i kommunal revisjon. Dette er et viktig forhold som ikke er tatt inn i vurderingsgrunnlaget til Kredittilsynet. Spørsmålet om kommunal revisjons mulighet til å revidere kommunalt eide AS, er også tatt opp i møte med statssekretær Bjørn Arild Gram 19.12.2006.

Konkret til de enkelte delene av Kredittilsynets uttale

Når Kredittilsynet begrunner sin konklusjon, legges det vekt på NOU 1997:9 som lå til grunn for Ot.prp.nr 75 (1997-1998). Videre legges det vekt på de rammer EUs åttende selskapsdirektiv og revisjonsdirektivet gir. KS har følgende kommentarer til en del av disse punktene:

Til NOU 1997:9 og Ot.prp.nr 75 (1997-1998)

KS vil påpeke at det er en vesens forskjell på dagens organisering av kommunal sektor og det som var situasjonen i 1997 og 1998, da bl.a. NOU 1997: 9 ble fremlagt og dagens revisorlov ble vedtatt. Det gjør at dagens lovverk ei heller ble vurdert i forhold til dagens

selskapsstruktur i kommunal sektor i utvalget og i lovproposisjonen. Dette er forhold som Kredittilsynet ikke har tatt med i sin vurdering.

De siste årene har det blitt mer og mer vanlig å organisere ulike kommunale tjenester i egne selskaper. I følge Brønnøysundregisteret er det i dag vel 2000 bedrifter med kommunalt eierskap. Vel 1600 av disse igjen er aksjeselskaper, og i ca 65 pst av disse selskapene eier kommunene mer enn halvparten av aksjene. I tillegg finnes det en rekke interkommunale selskaper og (fylkes)kommunale foretak. Det er videre ikke uvanlig med konserndannelser i kommunalt eide selskaper (ca 550 datterselskaper). Innen avfallssektoren er det bl.a. vanlig å opprette et eget selskap for å håndtere næringsavfall, siden det er en konkurranseutsatt tjeneste, i motsetning til husholdningsavfall som er en lovpålagt oppgave. Mange av selskapene vil således også være langt mer uavhengig av kommuneadministrasjonen enn det som var tilfellet på slutten 90- tallet.

Kommunale bedrifter driver også over et vidt spenn av bransjer. Hovedtyngden av kommunale selskaper er dannet for å ivareta oppgaver som innbyggerne er grunnleggende avhengige av, som for eksempel strømforsyning, vann og avfall. Men selskapsorganisering har også blitt mer og mer vanlig innenfor andre bransjer. Kommunerevisjonene må således forholde seg til svært ulike bransjer.

Et annen viktig forhold som ikke var gjenstand for vurdering da dagens revisorlov ble vedtatt, er at det er åpnet for konkurranseutsetting av kommunal revisjon fra og med 1.7.2004. At kommunale revisjonsenheter ikke får godkjent praksis på linje med private revisjonsselskaper, medfører selvsagt også en konkurranseulikheter i disfavør av kommunal revisjon. Dette er heller ikke vurdert i Kredittilsynets uttale til Finansdepartementet.

EUs åttende selskapsdirektiv

KS ber ikke om unntak for det forhold som går på opplæring under veiledning av en autorisert person.

Når det gjelder spørsmålet om revisjon av årsregnskap, konsernregnskap eller tilsvarende, vises det til den utviklingen som er beskrevet i punktet over og punktet om kompetanse. KS finner ikke at Kredittilsynet har gjort en tilstrekkelig uttale all den tid denne utviklingen ikke er gjenspeilet i drøftingen.

Revisjonsdirektivet

KS vil her vise til sitt forslag om å gi kommunal revisjon, organisert som selvstendige juridiske enheter, mulighet til å revidere AS. Gjøres det endringer i loven som åpner for at eksempelvis interkommunale selskaper kan revidere kommunalt eide AS, skulle ikke nevnte direktiv være til hinder med hensyn til godkjenning av praksis.

KS reagerer på at det brukes en antagelse som argument i saken, uten at antagelsen begrunnes nærmere. Det tenkes da på utsagnet om at "... nytt revisjonsdirektiv antagelig medfører innstramming i forhold til gjeldende lov."

Uavhengighet

Tidligere var kommunal revisjon en del av kommuneadministrasjonen. Etter at endringene i revisorloven ble vedtatt har det skjedd store endringer mht uavhengighet i kommunal revisjon. De fleste kommunale revisjoner er i dag interkommunale selskaper, og er dermed selvstendige

juridiske enheter. Bare 10 kommuner og 6 fylkeskommuner har i dag organisert sin revisjon som en del av kommuneadministrasjonen, mens det finnes 49 interkommunale revisjonseenheter – vel 40 av disse igjen er interkommunale selskaper. Dette gjør dem organisatorisk langt mer uavhengig av den kommunale administrasjon, og kommunal virksomhet generelt, enn hva tilfellet var tidligere.

Kompetanse

I dag vil kommunale foretak som driver næringsvirksomhet føre regnskap etter regnskapsloven. Også selskaper som er organisert som interkommunale selskaper (IKS) har som hovedregel regnskapsplikt etter regnskapsloven. Dette medfører at praksis fra kommunal revisjon også omfatter revisjon av selskaper/foretak som følger regnskapslovens regler og prinsipper. De fleste kommunale revisjonsvirksomhetene vil således også ha regnskapsfaglig kompetanse til å revidere aksjeselskaper. I tillegg er kravene til utdanning i dag lik for privat og kommunal revisjon.

Kommunal revisjon skal etter kommuneloven § 78 nr. 1 utføres i henhold til god kommunal revisjonsskikk. Dette er videreført i forskrift om revisjon i kommuner og fylkeskommuner § 3, og utdypet i kommentaren til disse. De rettslige rammer for begrepene god revisjonsskikk og god kommunal revisjonsskikk finnes i de internasjonale revisjonsstandardene som i norsk versjon organiseres og bestemmes fra Den norske Revisorforening. Forskjellen på god revisjonsskikk og god kommunal revisjonsskikk er revisorloven kontra forskrift om revisjon i kommuner og fylkeskommuner, standardene hvor den kommunale særegenheten er ivaretatt gjennom offentlige tillegg til standardene.

Når man ser kravene til formell utdanning i lys av kompleksiteten i revisjon av kommunal virksomhet, er det således liten grunn til ikke å godkjenne revisorer som har sin praksis fra kommunal virksomhet, og likestille disse med praksis fra privat revisjon.

Oppsummering

KS er opptatt av at forholdene legges til rette for at kommunal revisjon kan utføres effektivt og med høy faglig kompetanse.

KS mener det er grunnlag for å endre dagens regelverk slik at godkjenning av praksis fra kommunal revisjon kan godkjennes i større grad enn i dag. Dette begrunnes bl.a. med at selskapsorganisering av tjenester i kommunal sektor, og utviklingen innen kommunal revisjon, er svært endret siden slutten av 90-tallet da både NOU 1997:9 og Stortinget behandlet Ot.prp.nr 75 (1997-1998).

Det vises også til at KS har bedt om at loven endres slik at kommunal revisjon, organisert som selvstendige rettssubjekter, kan revidere kommunalt eide AS. Det vil også styrke praksismulighetene for ansatte i kommunal revisjon.

Ingen av disse to forholdene er tatt i betraktning i Kredittilsynets uttale til Finansdepartementet. KS mener det er avgjørende at disse to forholdene er med i vurderingen når en skal vurdere å endre loven slik at praksis fra kommunal revisjon kan godkjennes i større grad enn i dag.

Hilsen

Olav Ullern
Adm. direktør KS

Runa Opdal Kerr
Direktør KS Bedrift